

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету Верховної Ради України
з питань гуманітарної та інформаційної політики

9 грудня 2022 року

ПОТУРАЄВ М.Р. ... ширше, ніж Закон про медіа. Значить, колеги, я для комітету роблю одразу оголошення такого змісту: ми отримали зауваження від юридичного управління, ми зараз досягли певних домовленостей щодо певних змін у Закон про медіа. Нам треба буде зібрати комітет, щоб ці всі домовленості були відпрацьовані секретаріатом належним чином, це займе сьогоднішній день, і треба буде зібрати комітет в понеділок зранку, щоб секретаріат встиг оновити таблицю і перезалити її відповідно на сайт.

Нам буде потрібно повернутися. Для цього нам буде потрібно проголосувати у понеділок кворумом, тобто 9 голосів за повернення, а далі ми переголосуємо декілька поправок і приймемо декілька поправок у редакції комітету, комітетських поправок. Їх небагато, але це принципова історія, яка обговорювалася сьогодні з представниками депутатських фракцій і груп. Зараз не буду вдаватися в подробиці. Безперечно, коли воно все буде готово, всі члени комітету ознайомляться, щоб всі розуміли, про що йдеться.

Отже, колеги, я тоді, з вашого дозволу, оголошую засідання комітету відкритим і прошу підтримати запропонований порядок денний.

Колеги, хто за те, щоб підтримати запропонований порядок денний, прошу голосувати.

Потураєв – за.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Княжицький – за.

КРАВЧУК Є.М. Кравчук – за.

БОЖКОВ О.В. Божков – за.

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Я так розумію, що Володимир Михайлович не під'єднався ... *(не чути)*

Колеги, давайте розпочинати. Я думаю, що коли всі зараз вже під'єднаються, тоді зможемо проголосувати ще раз порядок. Зараз Володя В'ятрович підключиться, він просто просив підключитися о 14-й. Я думаю, що Софія підключиться. Женя Кравчук пише всім, щоб вже приєднувалися. Я сподіваюся, що буде кворум, бо дуже багато запрошених і дуже серйозні питання.

Отже, колеги, у нас перший закон, який нам варто розглянути, це законопроект номер 7204 авторства Оксани Василівни Савчук. Якщо пані Оксана з нами, то я їй надав би слово для того, щоб вона нагадала всім присутнім, бо, в принципі, ми-то знаємо... А її може не бути.

Друзі, дивіться, ми цей законопроект обговорювали. На нього є висновки, висновки ви бачили. Висновки є і негативні, в тому числі і є висновок антикорупційний неопозитивний, я сказав би так.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Микито Руслановичу, вибачте. Кворум вже є, можете розпочинати.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, тоді, будь ласка, давайте проголосуємо...

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Вітаю, Микито Руслановичу.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, прошу визначитися щодо запропонованого порядку денного. Колеги, хто за порядок денний, прошу голосувати ще раз, будь ласка.

Потураєв - за.

Миколо Леонідовичу!

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. За.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін - за.

КРАВЧУК Є.М. Кравчук - за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

КАБАНОВ О.Є. Кабанов - за.

САНЧЕНКО О.В. Санченко - за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

ФЕДИНА С.Р. Федина - за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

БОЖКОВ О.В. Божков - за.

ЛЕРОС Г.Б. *(Нерозбірливо)*

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, хто проти? Хто утримався? Дякую. Рішення прийнято.

Колеги, давайте, щоб не витратити дуже багато часу, я просто хочу порадитись. Значить, проблеми з законопроектом пані Оксани відомі. Є висновки, ви знаєте, що там є достатньо багато проблем. Давайте просто

визначимось, ми запропонуємо його авторці повернути на доопрацювання?
Які ще думки?

ЛЕРОС Г.Б. Микито Руслановичу, вибачте, зарахуйте - за, бо інтернет відключався. Немає світла.

ПОТУРАЄВ М.Р. Так, будь ласка, Гео Багратовичу.
А ми почули тебе.

ЛЕРОС Г.Б. Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, які у кого є пропозиції? Я вважаю, що через наявність...

В'ЯТРОВИЧ В.М. Микито Руслановичу!

ПОТУРАЄВ М.Р. Так, будь ласка.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Дивіться, ідея правильна, якщо йдеться про законопроект Савчук, а виконання занадто просте, скажімо так. Відтак я думаю, що, мені є це зрозумілим, адже зараз до того дійдемо, що найбільш комплексну пропозицію щодо реалізації цієї ідеї, яка закладена і в Савчук, і в інших законопроектах, запропонував наш колега Микола Княжицький. Тому я думаю, що не буде...

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. І Савчук там теж співавтор, до речі.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Тим паче, Оксана там теж співавтор, не буде ні в кого образи, якщо ми повідхиляємо ці законопроекти, які є простішими і

ймовірність ухвалення яких є значно меншою порівняно з системним і правильним законопроектом Миколи Княжицького.

ПОТУРАЄВ М.Р. Володимире Михайловичу, я ж тому й запитав просто про найкраще рішення. Давайте просто консенсусом вирішимо. Я просто поставлю на голосування. Відхиляємо тоді його? На доопрацювання, так? Ну от Володимир каже, що краще відхилити. Я правильно розумію, Володимире?

В'ЯТРОВИЧ В.М. Ну дивіться, з формальної точки зору, мені здається, його краще відхилити, бо в інакшому випадку навіщо давати ще на доопрацювання, якщо ми візьмемо, я сподіваюся, законопроект Миколи і будемо рухатися по цьому.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги!

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Давайте відхиляти.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, тоді я пропоную проголосувати пропозицію Володимира В'ятровича, а саме: відхилити законопроект 7204. Хто за таку пропозицію, прошу голосувати.

Потураєв - за.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Княжицький - за.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін - за.

КАБАНОВ О.Є. Кабанов - за.

БОЖКОВ О.В. Божков - за.

ФЕДИНА С.Р. Федина - за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, хто проти? Хто утримався?

ЛЕРОС Г.Б. Лерос - за. Вибачте, інтернет не працює.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую. Розумію.

Колеги, хто проти? Хто утримався? Таких не було, наскільки я пам'ятаю. Добре. Рішення прийнято.

Колеги, наступний законопроект. З цим вже трохи складніше. Значить, це законопроект номер 7213 - про внесення змін до Закону України про свободу совісті та релігійних організацій щодо заборони діяльності релігійних організацій і об'єднань, які входять до структури і є частиною релігійної організації і об'єднання, керівний центр управління якої знаходиться за межами України, в державі, яка законом визнана такою, що здійснила військову агресію проти України та/або тимчасово окупувала частину території України авторства Інни Романівни Совсун і інших народних депутатів.

Значить, колеги, я висловлю свою думку, а ви, будь ласка, погоджуйтесь або не погоджуйтесь. Я вважаю, що закон Миколи Леонідовича Княжицького і інших колег народних депутатів, які його розробили і підписали, він покриває також цю проблему. Це моя така думка, я її не нав'язую. Якщо у когось є інші, будь ласка, висловлюйтеся. Якщо Інна Романівна на зв'язку, то слово їй обов'язково дамо. Я просто не дуже бачу, вибачте, навіть в окулярах. А, от мені підказують, що Інна Романівна є. Інно Романівно, вам тоді слово.

Але знову-таки моя особиста думка, що закон, умовно, Миколи Княжицького і колег, він покриває ту проблематику, яку ви також

запропонували вирішити. Тому моє особисте бажання, щоб ми сьогодні вийшли на певну кількість законів, які дійсно дієві і зможуть ситуацію дійсно змінити.

Але знову-таки, Інно Романівно, слово вам. Ви скажіть, як ви вважаєте найкраще зараз з вашим законом вирішити.

СОВСУН І.Р. Пане Микито, дякую за слово. Дякую, що комітет зрештою розглядає саму ініціативу.

Моя позиція тут така. Звичайно, що у пана Княжицького закон значно розгорнутіший, ніж мій. Мій писався в березні місяці, з того часу пройшов тривалий проміжок часу. Якась частина дискусії в публічному просторі відбулася, вона частково відображена в законопроекті новому.

Тобто, чи буду я наполягати, щоб конкретно мій законопроект голосували? Ні. Повірте, це не питання там персональних амбіцій, це питання того, що необхідно проблему вирішити і я дуже сподіваюся, що ми її вирішимо. Я зі свого боку готова і до доопрацювання долучатися. Чи то буде законопроект пані Оксани Савчук, чи то пана Княжицького - абсолютно не принципово. Просто дуже важливо зараз прийняти хоч якийсь варіант і далі його доопрацьовувати. Повірте, це не питання персональних амбіцій. І я думаю, що тут всі ті, хто підтримують позицію по забороні, готові до конструктивного діалогу.

ПОТУРАЄВ М.Р. Інно Романівно, ми знаємо, що для вас це точно не головне. Ми знаємо, що для вас було важливим відреагувати на проблематику. Просто не хотілося б вас образати, бо ви роботу зробили хорошу. І ваші ідеї також були використані колегами при підготовці цього закону, який ширший і більший.

Тому, з вашого дозволу, Інно Романівно, я пропоную також ваш законопроект відхилити. А зараз, коли ми будемо розглядати законопроект 8221, то тоді...

Миколо Леонідовичу, твій 21-й. А інші...

Так, будь ласка, у вас яка пропозиція?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Якщо дозволите. Я практично підходжу до справи. Ми в нашому законі, він дійсно пізніше написаний, і колега Совсун зробила дуже хорошу, правильну роботу. Але я б його не відхиляв, а направив на доопрацювання просто з тієї політичної, якщо буде блокуватися там той закон з якихось причин, щоб ми могли повернутися до цього, до питання.

ПОТУРАЄВ М.Р. Без проблем. Тоді, Інно Романівно, з вашого дозволу, ми тоді зараз ставимо на голосування пропозицію відправити вам на доопрацювання, щоб мати ваш текст, як такий страховочний варіант. Ви не проти?

СОВСУН І.Р. Дуже дякую, так, і за пропозицію і за пропозицію рішення. Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Тоді, колеги, я ставлю на голосування пропозицію відправити законопроект 7213 авторці на доопрацювання. Хто за таку пропозицію, прошу голосувати.

Потураєв – за.

ЛЕРОС Г.Б. Лерос – за.

В'ЯТРОВИЧ В.М. В'ятрович – за.

КРАВЧУК Є.М. Кравчук – за.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

САНЧЕНКО О.В. Санченко – за

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін – за.

БОЖКОВ О.В. Божков – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, колеги.

Хто проти?

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Олександр Євгенійович, вас побачив. Дякую за голосування. Дякую. Побачив.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Павленко – утримався.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Юрію Олексійовичу.

Добре. 1 – утримався. Решта - за. Дякую. Рішення прийнято.

Колеги, наступне питання. Це проект Постанови про звернення Верховної Ради України до Кабінету Міністрів України щодо передачі в безоплатне користування комплексів споруд Почаївської Успенської лаври та Києво-Печерської лаври Православній Церкві України (реєстраційний номер 8012).

Андрій Володимирович Богданець, наш колега, ми його запрошували. Я не бачу просто, знову-таки, вибачте, що я навіть в окулярах не дуже бачу екран.

БОГДАНЕЦЬ А.В. Микито Руслановичу, я на зв'язку.

ПОТУРАЄВ М.Р. Добре.

Тоді, значить, слово автору і тоді після обговорення приймемо рішення щодо цієї пропозиції, щодо цієї постанови.

ЛЕРОС Г.Б. Микито Руслановичу, вибачте, можете мій голос "за" зарахувати, бо інтернету не буде.

ПОТУРАЄВ М.Р. Ми почули, Гео Багратовичу, почули, почули.

ЛЕРОС Г.Б. Ні, те, що зараз будемо голосувати, стосовно передачі.

ПОТУРАЄВ М.Р. Добре.

ЛЕРОС Г.Б. Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Отже, Андрію Володимировичу, вам слово, будь ласка. Значить, ваш погляд на цю проблематику з врахуванням того, що там вже наче пішли, вибачте, значить, процеси, які, я сподіваюсь, призведуть до того, що ПЦУ все ж таки займе належне місце в комплексі Києво-Печерської лаври, але, можливо, я помиляюсь.

Тому, будь ласка, Андрію Володимировичу, вам слово. Ви нам розкажіть краще про актуальність цієї постанови.

БОГДАНЕЦЬ А.В. Дякую.

Шановний Микито Руслановичу, шановні члени комітету, я одразу вибачусь, тому що також немає світла, я так дивлюсь, що перериває зв'язок, я буду максимально стисло.

Першим пунктом документу пропонується, щоб Верховна Рада України звернулась до уряду з вимогою вирішити питання передачі в

безоплатне користування комплексів споруд Почаївської Успенської лаври та Києво-Печерської лаври Православній Церкві України. І другий пункт передбачає, що Кабінет Міністрів України в трьохмісячний строк має проінформувати парламент про виконання цієї постанови.

Шановні колеги, фактично мова іде про те, щоб Верховна Рада України висловила принципову позицію щодо надзвичайно важливого питання гуманітарної безпеки України. Останнім часом з інформації СБУ ми бачимо, якими насправді справами займається релігійна організація, якій уряд від імені української держави передав, наголошую, в безоплатне користування дві національні культурні святині, яким сотні років, - це рашистська пропаганда, виправдання російської агресії, заклики до створення "руського міру" та пряма диверсійна діяльність проти України.

Нещодавно значного суспільного розголосу набув кричущий випадок, коли в стінах Києво-Печерської лаври, історичної та духовної святині України, служителі УПЦ трансливали молитву за "матушку русь". Це неприпустимо під час повномасштабної війни, коли наші люди гинуть, наші воїни гинуть, яку розпочала Російська Федерація, є прямою наругою над пам'яттю десятків тисяч вбитих окупантами українців. Ми як народні депутати України, які склали присягу перед українським народом, зобов'язані відреагувати на такі антидержавні дії.

Статтею 13 Конституції України визначено, що Кабінет Міністрів України у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, а також указами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України. Прийняття ініційованого мною проекту постанови зобов'яже Кабінет Міністрів України нарешті вирішити в правовій площині важливе питання національної безпеки держави в гуманітарній сфері.

Дякую за увагу. І прошу вас підтримати.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, це моя особиста думка, я вважаю, що ми маємо рекомендувати включити в порядок денний сесії, раз. Ну і два, я пропоную підтримати.

Колеги, які у вас думки?

В'ЯТРОВИЧ В.М. Підтримую цілковито, Микито Руслановичу. Давайте якомога швидше, щоб уже на наступному засіданні ми це проголосували.

Звичайно, хотілося б, щоб така ініціатива виходила з Міністерства культури, якому не потрібно було б від нас такої відмашки, але, добре, давайте рухатися таким чином.

Дякую автору за проект такої постанови. Підтримую.

І, знову-таки, просив би від імені нашого комітету звернутися, на Погоджувальній раді озвучити, щоб вже на найближчому засіданні ми поставили це в порядок денний.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Я підтримую цю постанову очевидно. Є тут якісь такі речі, які треба все одно, це треба буде Кабінету Міністрів вирішувати це відповідно до закону, вони і так зобов'язані це робити. Але очевидно дуже добре, що автор звернув на це увагу.

Я не можу сказати, що в принципі багато організацій є, крім Православної церкви греко-католицької, яка теж хотіла би безоплатно користуватися, у мене є якісь такі зауваження до цього. Але попри все це я вважаю, що ми обов'язково повинні підтримати зараз проект цієї постанови.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, я тоді, з вашого дозволу, ставлю на голосування пропозицію рекомендувати включити в порядок денний сесії Верховної Ради України і підтримати проект Постанови № 8012. Хто за таку пропозицію, прошу голосувати.

Потураєв – за.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

БОЖКОВ О.В. Божков – за.

САНЧЕНКО О.В. Санченко – за.

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, ми ж розуміємо (Олександрє Євгенійовичу, побачив), що це постанова за основу і в цілому.

Колеги, хто проти? Хто утримався? Дякую, колеги. Рішення прийнято.

БОГДАНЕЦЬ А.В. Колеги, дуже дякую вам.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякуємо за пропозицію, Андрію Володимировичу.

Колеги, наступний законопроект, де ми головні, № 8221 – це проект Закону про забезпечення зміцнення національної безпеки у сфері свободи совісті та діяльності релігійних організацій. Його підписантами є депутати, по-моєму, майже зі всіх фракцій і груп.

Я надаю слово головному автору Миколі Леонідовичу Княжицькому. Потім, якщо буде необхідність обговорити, обговоримо, а так, будемо голосувати.

Будь ласка, Миколо Леонідовичу, вам слово.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую.

Я постараюся швидко це зробити, але текст у мене великий, просто це дуже важливо, щоб це було зафіксовано і всі розуміли.

Отже, законопроект пропонує наступні положення: встановлюється заборона діяльності на території України російської православної церкви, релігійних організацій, які безпосередньо як складові частини іншої релігійної організації, об'єднання входять до структури, є частиною російської православної церкви, а також релігійних центрів, управління яких входить до складу, що визнають, декларують у будь-якій формі підлеглість у канонічних організаційних, інших питаннях російській православної церкві. Передбачається, що всі правочини, пов'язані з використанням майна, оренди, найму, лізингу, строк дії яких не закінчився, укладені між резидентами України з відповідною забороненою іноземною релігійною організацією, а також з юридичними особами, власником, учасником, акціонером яких вони є, припиняються достроково, встановлюються особливості найменування релігійних організацій.

Важливо звернути увагу на наступні положення: не йдеться про заборону УПЦ. Ну, УПЦ МП у нас взагалі юридично не існує, вони називаються УПЦ. Ідеться про заборону РПЦ і структуру з нею пов'язану. Якщо УПЦ декларує, що в жодних питаннях, в тому числі організаційних та канонічних, вони не пов'язані з РПЦ, вона може продовжувати свою діяльність за умови дотримання законодавства.

ГНЕУ звертає увагу на рішення ЄСПЛ, відповідно до якого перелік обмежень свободи, віросповідання та зібрання, передбачених в статті 9 та 11 Конвенції, є вичерпним і такі обмеження мають чітко тлумачитися, лише переконливі та нездоланні підстави можуть виправдовувати застосування таких обмежень. Держава має незначні межі для власної самостійної оцінки в цих питаннях.

Суд зазначає, що згідно пунктів два статей 9 ЄСПЛ та 11 Конвенції обмеження права на свободу, віросповідання та зібрань необхідно тлумачити вузько, таким чином, щоб їх перелік був абсолютно вичерпним, але їх визначення чітким. Але при перерахуванні легітимної мети обмежень ГНЕУ не зауважило, що в статті 11 Конвенції є питання національної безпеки. Це

прямо записано в статті 11 Конвенції. Відповідно до пункту два статті 11 Конвенції здійснення цих прав не підлягає жодним обмеженням, за винятком тих, що встановлені законом і є необхідними в демократичному суспільстві і в інтересах національної або громадської безпеки для запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб.

Щодо так званої монополії на назву "православна", це другий пункт, Верховний Суд в рішенні за позовом Філарета зазначив, що єдина автокефальна ПЦУ створена того ж дня Об'єднавчим Собором як помісна УПЦ згідно з канонічними правилами, зокрема 34 статтею Апостольського правила, як релігійне об'єднання згідно з законодавством України.

Стосовно зауважень МКП до законопроекту 8221. В своєму висновку МКП зазначає, що держава і державні органи не можуть співпрацювати з релігійними організаціями, тоді як законопроект це передбачає. Даний висновок є помилковим, оскільки законопроект жодним чином не передбачає яку-небудь співпрацю держави з будь-якими релігійними організаціями. Законопроект передбачає, що релігійні організації можуть співпрацювати з державними органами в межах державного і канонічного законодавства. Тобто ідеться про те, що релігійна організація зобов'язана діяти відповідно до законодавства України. Питання канонічного законодавства державою не регулюються, але якщо певні відносини врегульовані саме ним, держава не повинна перешкоджати його реалізації, якщо це не суперечить законам України. Відповідно законопроект не містить ніякого втручання в релігійні справи та не порушує принципів відокремлення держави від церкви.

Мова іде про те, що я багато зараз пишу про це, і насправді УПЦ не порвало жодних зв'язків з московським патріархатом. Може вона і хотіла це зробити, але держава не зареєструвала їх статут про управління, і це була, як я розумію, одна з причин звільнення попереднього керівника відповідного органу, який повинен здійснювати реєстрацію. Держава не провела

релігієзнавчої експертизи і саме тому РНБО доручило провести таку релігієзнавчу експертизу. І ця церква фактично залишається частиною РПЦ.

Ви бачили, можливо, сьогодні поширено в соціальних мережах такий ролик, який зробив канал "Спас" російський, який належить російській православної церкві і московській патріархії, де прямо сказано і де прямо виправдовується геноцид українського народу. Тому що там прямо сказано, що, значить, це Господь благословляє вбивати ті народи, які роблять помилки і таке інше. Це жахливо на це дивитися, очевидно, все, що з цим пов'язано, у нас має бути категорично заборонено.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Хочу, колеги, зазначити, що тільки через прикру технічну проблему я сам не встиг підписати цей законопроект, тому моє відношення до нього, я думаю, всім зрозуміле.

Я пропоную зараз висловитись тим запрошеним, у кого є якісь застереження і заперечення. Якщо застережень і заперечень немає, то я буду пропонувати... Тут давайте продискутуємо, бо я хочу запропонувати вам, колеги, прийняти рішення про включення цього законопроекту в порядок денний сесії і його підтримку за основу. Чому? Тому що там, по-перше, треба, вже Микола Леонідович пояснив там по певним питанням, що начебто монополізація права ПЦУ давати комусь статус православної церкви. Це неправда, Микола Леонідовичу це пояснив. Але тут треба попрацювати з комунікацією. Раз.

Друге. Значить, треба в цьому випадку точно пройти експертизу Комітету з євроінтеграції. Я переконаний, що Іванна Орестівна не буде тут витрачати на це зайвий час, в неї перезавантажений комітет, але це треба зробити, щоб ми точно переконались, що в нас з боку наших європейських партнерів не буде зауважень, я переконаний, що не буде, бо робота величезна, робота фахова, професійна, робота повністю ґрунтується на практиці ЄСПЛ, як зазначив головний автор, тому я переконаний, що не

буде зауважень з боку європейських партнерів, але тим не менше, треба підстрахуватись, бо серйозну справу збираємось зробити.

Отже, колеги, будь ласка, ми готові послухати застереження, зауваження, заперечення.

САГАН О.Н. Є з боку релігієзнавців. Олександр Саган. Якщо дозволите.

ПОТУРАЄВ М.Р. Будь ласка, пане Олександрє. Знаємо вас, цінуємо вашу думку. Будь ласка, вам слово.

САГАН О.Н. Єдине, що я з телефону. Якщо дозволите, я відключу камеру.

ПОТУРАЄВ М.Р. Нічого, все добре.

САГАН О.Н. Отже, колеги, я перш за все хочу підтримати постанову. Я розумію, що це не моя компетенція - щодо передачі Лаври, але це дійсно дуже важливий крок і треба працювати в цьому напрямі. Але якщо повернутися до закону 8221, то я хочу сказати, що вирішення питання перебування на території України російської православної церкви ... *(не чути)* ... за інтерпретацією пана Миколи важливий і там з цим треба дійсно щось робити і релігієзнавці вже багато років працюють над цим.

Але до вирішення цього питання є два підходи. Перший, я б його назвав такий посттоталітарний, це підхід заборони, обмеження діяльності чи припинення діяльності, як це трактує сьогоденне українське релігієзнавство. І другий підхід - це маргіналізація цієї релігійної організації. Що мається на увазі? Це приведення її інституційного розвитку до цих розмірів, які вона займає в суспільному просторі. Соціологи говорять про 2-4

відсотки навіть православних, які декларують свою належність до цієї церкви.

Але щодо конкретних норм закону, я вважаю, що вони повинні бути дуже серйозно перероблені. І тут пан Микола так і не дав відповіді щодо статті 2, де чітко декларується у нас поява церкви з особливими правами, і цією церквою має бути ПЦУ. Тобто яким чином вона отримає ці особливі права з тим, щоб допомагати державі визначати назви інших релігійних організацій? Це ну як би на сьогодні є форма конкордатів і багато країн користується цією формою. Є інші форми. Тут незрозуміло, який саме аспект вибирається.

Потім, розмиті абсолютно норми. Вищий церковний орган. В церкві є три, як мінімум, таких органи - це Синод, Архисерейський собор, Помісний собор. Остаточне рішення приймає Помісний собор. Це що, виходить, по кожному такому випадку у нас буде збиратися Помісний собор, який потім буде довго судитися з тими релігійними організаціями, які не погодяться на це?

Крім того, тут в частині четвертій розширюється: не тільки юридичні, а й інші юридичні особи, які використовують термін "православний". Тобто якщо якесь православне братство захоче отримувати, мати саме назву "православний", тобто частина четверта статті 2, воно повинно теж погоджуватись, за цією логікою, щодо цієї назви.

І крім того, ця стаття, як на мене, все ж таки порушує принцип рівності релігійних організацій перед законом і через свою нечіткість виписаних норм вона може призвести до того, що ця релігійна організація може скільки завгодно не приймати рішення з того чи іншого питання, в принципі не несучи за це ніякої відповідальності.

Потім, норми закону дублюють інше чинне законодавство. І немає логіки його вживати, йдеться про статтю 1, статтю 2, частина перша, статтю 3, частина перша і друга.

Наступне. Щодо статті 3, це теж є серйозне зауваження щодо того, що стаття не дає розуміння, що таке іноземна релігійна організація, кого і на якій підставі ми туди включаємо. Це фактично створює простір для фантазій державних службовців і силових структур. Не зрозуміло, нащо вводити норму фактично про ручне внесення таких організацій в санкційний список через рішення парламенту. Тобто, умовно кажучи, у нас є в Одеській області громади російської православної церкви з-за кордону, які не увійшли в московський патріархат. Якщо вони приймають рішення увійти в московський патріархат, ми з цього приводу маємо скликати парламент і таким чином законодавчий орган має відволікатися на внесення цього питання, або, наприклад, вийти із московського патріархату. Та ж сама ситуація.

Щодо статті 4, вона є головною і несучою. І щодо термінології, тут теж треба попрацювати. В якому плані? Іноземна релігійна організація, вона отримує санкції через РНБО. Тобто РНБО має вводити в порядок денний свого засідання рішення щодо застосування Закону про санкції. Ну це, мені здається, абсолютний нонсенс щодо цього, якщо РНБО буде ще трактувати норми того чи іншого закону.

І потім питання частини п'ятої щодо погодження зв'язків і контакті із забороненими в Україні релігійними організаціями і ведення моніторингу цих контактів. Мені здається, що просто автори не розуміють масштаби того, що їм прийдеться моніторити і скільки дозволів треба видавати. Уявіть собі, що якщо це кілька тисяч священиків і кожен захоче мати якийсь контакт чи зв'язок. Що таке зв'язок? Знову ж електронний лист – це зв'язок чи не зв'язок? Він повинен брати дозвіл у чиновника з тим, щоб написати листа знайомому єпископу в Росію чи в Польщу, чи в іншу країну, де, можливо, він перебуває. Там багато питань щодо цього є, щодо цих контактів, тому що знову ж це корупційний простір і це простір фантазії держслужбовців, що моніторити. І я не можу зрозуміти, для чого це моніторити, тому що якщо це йдеться про

якусь антидержавну діяльність, то для цього у нас є відповідні органи, а не державний орган у справах релігії.

Ну і потім частина шоста, вона головна. Нею визначається, що релігійна організація не може мати керівний центр в державі-агресорці, а також входити до структури іноземної релігійної делегації. І тут я не погоджуся з паном Миколою, з тим, що практика Європейського суду дозволить нам абсолютно прийняти в такій редакції цей законопроект. Чому? Тому що вже була абсолютно подібна ситуація в Молдові - "Бессарабська митрополія проти Молдови". І якщо ви собі складете труд почитати це рішення, там якраз теж йшлося про те, що держава Молдова обґрунтовувала неможливість реєстрації цих організацій саме через питання національної безпеки і самозбереження. Але 8 років, протягом яких йшла боротьба за цю реєстрацію, тільки зміцнили цю Бессарабську митрополію, збільшили кількість її прихильників, тому що вони отримали політичну підтримку, і зрештою Молдова все ж таки вимушена була зареєструвати цю Бессарабську митрополію, і на сьогодні вона в Румунській православної церкві, і на сьогодні вона успішно там працює.

Загалом, я вважаю, що цей законопроект, він буде більше шкодити іміджу України, аніж дозволить вирішити питання. Чому? Тому що якщо ми відмовляємось від посттоталітарних підходів, то нам приходится ставати зовсім на іншу основу і йти по шляху саме другому – маргіналізації. А що це означає? Якби ми відмовлялись від тоталітаризму, то статтю 1 в цьому законі мало бути відновлення курсів релігієзнавства в закладах вищої освіти як обов'язкових і запровадження факультативів у середніх школах. Чому? Тому що основна проблема заборони в тому, що ми тільки укріплюємо цю структуру. В них є таке поняття як стояння у вірі і зразу переформатовується їхнє сприйняття і державної роботи, і зовнішньої роботи і вони фактично закриваються в певну шкаралупу. Якщо ми йдемо шляхом просвітництва і роботи, а студентство і школярі – це 10 відсотків, напевно, не менше, і цей відсоток постійно з кожним курсом зростає, то ми за

кілька років зможемо маргіналізувати цю структуру, не вклавши в це ні копійки фактично зайвих державних грошей.

ПОТУРАЄВ М.Р. Пане Олександр, ми вам дуже дякуємо. Ну просто час у нас.

САГАН О.Н. Я закінчую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Володимире Михайловичу, давай тоді твоя репліка, потім у Миколи Леонідовича є докладна, ну, як сказати, контраргументація, потім я підсумую і будемо голосувати. Добре? Тоді зараз Володимир В'ятрович.

Ще раз, пане Олександр, я вам дуже дякую, ми всі вам дуже дякуємо за перестороги. Я читав дуже уважно ваш останній текст, я вважаю, що там дуже багато корисного, що можна використовувати в нашій роботі зокрема. Тому, пане Олександр, ще раз дякую вам дуже і за виступ сьогодні на комітеті.

САГАН О.Н. Дякую вам.

ПОТУРАЄВ М.Р. Зараз Володимир В'ятрович. Володимире, якщо можна, лаконічно. Потім докладна репліка Миколи Леонідовича, потім я коротко і будемо голосувати. Будь ласка, Володимире Михайловичу.

В'ЯТРОВИЧ В.М. З великою повагою ставлюся до пана Олександра як відомого релігієзнавця. І очевидно, що маємо прислуховуватися до його зауважень. Я думаю, що частина його зауважень, конкретних якихось пропозицій можна буде врахувати між першим і другим читанням, для того щоб чіткіше прописати певні норми, але щодо загального підходу тут я дозволю собі з ним не погодитися. Я переконаний, що в теперішній період

говорити про маргіналізацію як спосіб, власне, зупинення чи призупинення шкідливих дій цієї церкви, напевно, вже дуже запізно. Ми могли говорити про якусь маргіналізацію протягом періоду як мінімум до початку повномасштабної війни. Мені здається, що зараз це та концепція, яка вже не дасть результату. Тому я переконаний, що справді держава і суспільство дозріли до більш рішучих кроків.

Більше того, те, що було наведено аналогію з Молдовою, аналогія не зовсім вірна, зважаючи на те, що ситуація в Молдові не цілковито відповідає українській, все-таки в Молдові немає повномасштабної війни, і питання безпеки, на яке покликається зокрема наш законопроект, не стоїть так гостро, слава богу, у Молдові. Тому я переконаний, що шлях, який запропонований, власне, цим законопроектом все-таки йти через заборону, він абсолютно правильний. Але я думаю, що ми можемо дослухатись до якихось конкретних зауваг, термінології в цьому законопроекті.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Микола Леонідович Княжицький, будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую.

Ну, я теж знайомий з позицією пана Сагана, я її читав і ми дебатували в ефірі, у нас дійсно різні точки зору на різні речі. Ну, наприклад, якщо говорити про Бессарабську митрополію, яку не хотіла реєструвати Молдова, а її примусили, ну, не примусили, суд вирішив це зробити, то Бессарабська митрополія визнана і є в єдинстві з усіма православними церквами, окрім російської. І саме тому це сталося. Тобто Бессарабську митрополію, скоріше, можна поєднувати з ПЦУ. Це якби ПЦУ не хотіла держава реєструвати, то ПЦУ подало би до суду і виграло. Тобто це абсолютно інша історія, яка не стосується цього закону.

Частина з пропозицій пана Сагана можна врахувати до другого читання, я не бачу тут жодних проблем. Частина з них, як там, наприклад,

іноземна делегація, це є терміни, взяті з чинного законодавства. Ми не тлумачили в цьому проекті ті терміни, які вже існують в чинному законодавстві.

Що стосується РНБО, то знову ж ми спираємось на чинні законодавства, тому що до санкційного списку вносить РНБО, про це говорить закон і ми не могли писати інакше, змінюючи чинне законодавство. Ну я не хочу вдаватись в деталі і читати тут Правила 34 святих апостолів, які ми вивчали, щодо назв. Ми проробили величезну роботу і продовжуємо її робити. В принципі я про це я пишу у своїх статтях і консультуюсь теж з багатьма релігієзнавцями і юристами, але хочу вас запевнити... І між іншим, в цій справі, яка стосувалась Андріївської церкви, в нас дуже часто і РПЦ в Росії на неї посилається, в цій справі якраз і сказано, що на статтю 11, яка стосується національної безпеки, потрібно звертати увагу. І коли ми розуміємо, що ці люди просто нас вбивають і закликають як церква до геноциду, до повного знищення, то очевидно це пряма загроза національній безпеці і Європейський суд з прав людини не буде мати проти цього жодних заперечень. Хоча, як я вже говорив, ще раз хочу подякувати за багато зауважень і ми їх обов'язково врахуємо до другого читання.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, підсумовуючи цю дискусію, змістовну і важливу, хочу сказати, що на мій особистий погляд цей закон жодної загрози, скажімо, Українській православній церкві не несе, бо я абсолютно переконаний, що вона жодних зв'язків з РПЦ не має, а закон про РПЦ. І те, що зараз там Служба безпеки знаходить якусь там літературу про "руський мір" десь при обшуках, то, знаєте, я вважаю, що люди, може, просто забули її викинути на смітник. Тобто це теж, на мій погляд, не є аж такою проблемою.

Я переконаний, що всі українські релігійні організації, які в Україні зараз є, жодних зв'язків з релігійними організаціями, які базуються в державі-агресорі і окупантів, не мають і мати не будуть. А те, що Песков там

або Путін кажуть, що наша церква в Україні, то вони помиляються, вони вважають, що і Київ "русский город". Ну так де вони і де Київ?

Так що тут я вважаю, що ми маємо безперечно підтримати цей законопроект, 100 відсотків на перше читання як такий, який спрямований виключно проти церкви, яка на мій погляд особистий, я не релігієзнавець, я вважаю, що вона стрімко втрачає взагалі будь-яку подобу християнської церкви, не те, що православної, християнської взагалі, це та, що в Росії базується і називається РПЦ, цей закон саме про цю церкву, значить, а українським церквам і релігійним організаціям жодної загрози не становить. А захищати себе від здичавілої якоїсь секти, яка там вже навіть не християнство, якесь там язичництво, яке там з закликами до вбивств масових і так далі, ну як можна? Я вважаю, що ми як цивілізована держава від цих канібалів і духовних, і фактичних маємо себе захищати. Ось таке моє резюме з цього приводу.

Я, до речі, хочу приєднатись до Володимира В'ятровича, до Миколи Княжицького, запросити пана Олександра Сагана в наш колектив, щоб зробити законопроект до другого читання як найкраще.

До речі, ще раз вдячний всім запрошеним, які приєднались до комітету, можливо хтось, на жаль, не дочекався через затримку, але ми всіх запрошуємо, це абсолютно відкритий процес, ми всіх запрошуємо з нами спільно попрацювати і зробити цей законопроект до другого читання вже таким, щоб він був просто ідеальним.

А зараз, колеги, прошу проголосувати за те, щоб включити законопроект 8221 до порядку денного сесії Верховної Ради України і підтримати його у першому читанні. Хто за таку пропозицію, прошу голосувати.

Потураєв – за.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Княжицький – за.

КРАВЧУК Є.М. Кравчук – за.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

БОГУЦЬКА Є.П. Богуцька – за.

БОЖКОВ О.В. Божков – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Олександрє Євгенійовичу, побачив, Кабанов, побачив, дякую.

Колеги, хто проти?

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Андрію. Дякую дуже, співавтор.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Констанкевич – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Ірина Мирославівно. О, Ірина Мирославівна пробилася, вона дуже хотіла проголосувати. Вона у відрядженні зараз десь на Волині, пробивається спеціально, щоб проголосувати. Дякую, Ірино Мирославівно.

Колеги, хто проти? Хто утримався? Дякую, колеги. Рішення прийнято. Я вас вітаю з цим рішенням.

Колеги, наступний законопроект – це законопроект 8262 авторства народної депутатки нашої колеги Ірини Мирославівни Констанкевич й інших

народних депутатів. У Ірини Мирославівни може бути зараз погано із зв'язком, я ж кажу, що вона пробивається спеціально, щоб проголосувати. Якщо є можливість, Ірина Мирославівна, звичайно, що я запрошу вас сказати хоч пару слів. А так у нас, в принципі, є ваш співавтор Руслан Миколайович Павленко, ну, має бути, якщо він ще чекає.

В'ЯТРОВИЧ В.М. У нас весь комітет майже співавтори.

ПОТУРАЄВ М.Р. Так, так.

Ірино Мирославівно, якщо у вас є можливість, скажіть нам пару слів, і будемо переходити тоді вже до голосування, бо ми дійсно всі ваші співавтори і прихильники цього законопроекту. Погано у Ірини Мирославівни із зв'язком.

Колеги, значить, я так само, як і резюмуючи дискусію по попередньому законопроекту, хочу наголосити на наступному: цей законопроект не несе жодної загрози жодній з українських церков або релігійних організацій, тому що цей законопроект, він для людей. Я вибачаюсь, що, може, там, це якоесь пролунає трохи як репліка з минулого, він про те, щоб релігійні громади, якщо у них виникає така необхідність, могли, звичайно, за процедурою, за законом, щоб все було там чітко, з дотриманням всіх прав людини, з дотриманням прав на свободу совісті, віросповідання і так далі, але щоб без зайвих непотрібних, там, бюрократичних процедур за чіткою зрозумілою законною процедурою могли би здійснювати ці переходи. І щоб були розблоковані нарешті дуже багато таких заявок на переходи, які лежать там по облдержадміністраціях, зараз по обласних військових адміністраціях ще, там, за рік, за два є, навіть більше є, до початку вторгнення Росії в Україну. І це жодним чином не красить нашу державу і владу. Нас всіх, я маю на увазі, без розділення на владу і опозицію.

Я був, є і буду надалі прихильником зміцнення самоврядування, зокрема і ролі, власне, людей, громадян в житті тих релігійних організацій, в

які вони входять. Так? Щоб у них був голос, щоб у них були права, щоб вони могли вирішувати питання життя своїх релігійних спільнот і організацій. І цей закон, він міг би бути ширший, він міг би бути, можливо, глибший, але він вирішує одну конкретну проблему, я вважаю, що вирішує якісно. Але так само я як співавтор пропоную його на перше читання підтримати, бо є, можливо, що там ще вдосконалити і знову так само, як і з попереднім законопроектом, я запрошую всіх до того, щоб разом це зробити до другого читання.

Володимире Михайловичу, будь ласка, тобі слово. А потім, якщо не буде ще бажаючих виступити, тоді будемо переходити до голосування.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Дивіться, законопроект доповнює фактично попередньо нами підтриманий законопроект Миколи Княжицького і справді стосується дуже конкретно однієї справи. Я на відміну від Микити не вважаю, що його треба розширювати. Мені здається, навпаки, дуже добре, що він такий концентрований і сфокусований на вирішенні конкретної проблеми. Проблеми, яку ми побачили особливо активною в останні роки, на жаль, призупинялося в тому числі скандально, але за участю співробітників Служби безпеки України, процеси добровільного переходу до Православної церкви України. Слава Богу, я сподіваюся, це вже все позаду, ми бачимо, зараз Служба безпеки України займається іншою роботою. Тому законопроект звичайно назрів, він полегшив просто зміну підлеглості релігійним громадам, тобто переходу до Православної церкви України.

Також важливий момент – це те, що він забороняє оренду державного і комунального майна організаціям, релігійні центри яких знаходяться на території держави-агресора. Тобто це ще один додатковий аргумент, зокрема який стосується цього проекту постанови, який ми з вами теж підтримали на сьогоднішньому нашому засіданні.

Тому я думаю, що можна говорити і про ухвалення в цілому. Єдине, що, можливо, там варто якось узгодити, уніфікувати формулювання з

законопроектом 8221, де йдеться про припинення оренди. У всьому іншому це цілісний невеликий законопроект, потреба якого є актуальною. Тому, я думаю, так само треба його якомога швидше просувати в порядок денний і голосувати.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Цілісний, невеликий і якісний.

Володимире Михайловичу, моя пропозиція: до першого читання. Чому? Тому що ми проговорювали, ви абсолютно праві – там треба переконатися, що нас у там все поєднується з 8221. І я взагалі б хотів, щоб ми в залі їх розглядали в пакеті. Тобто один і одразу інший. Тому що ви абсолютно праві, Володимире Михайловичу, один доповнює інший.

Колеги, хто за те, щоб рекомендувати Верховній Раді України включити законопроект 8262 в порядок денний сесії і підтримати його в першому читанні? Хто за таке рішення, прошу голосувати.

Потураєв – за.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Княжицький – за.

КРАВЧУК Є.М. Кравчук – за.

КАБАНОВ О.Є. Кабанов – за.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Олександрє Євгенійовичу, побачив.

Колеги, хто проти?

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Андрію.

Колеги, у мене є пропозиція. Я не думаю, що це буде серйозне порушення регламенту. Ірина Мирославівна Констанкевич дуже просила нас зарахувати її голос "за". Ну, ми ж розуміємо, що просто технічна неможливість не дає...

Бачите, я відвернувся, а Микола Леонідович побачив – вона голосувала.

Колеги, хто проти? Хто утримався? Дякую. Рішення прийнято.

Колеги, далі дуже швиденько. Законопроект 7403 – це теж Інна Романівна. Це не ми головні. Він про оподаткування неприбуткових організацій, фактично релігійних. У мене є пропозиція...

В'ЯТРОВИЧ В.М. Про позбавлення статусу неприбуткової організації зокрема.

ПОТУРАЄВ М.Р. Так, звичайно. Колеги, у мене є пропозиція: в першому читанні. І, по-перше, колеги, там є профільний комітет, але давайте запропонуємо йому в першому читанні це підтримати і долучимося разом з ними, бо там є дійсно над чим попрацювати, а ідея хороша у Інни Романівни.

Колеги, хто за те, щоб підтримати? Ми його не маємо включати в порядок денний, так? Він у нас є.

Колеги, хто за те, щоб підтримати в першому читанні 7403?

Потураєв - за.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Княжицький - за.

В'ЯТРОВИЧ В.М. В'ятрович - за.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін - за.

КРАВЧУК Є.М. Кравчук - за.

БОЖКОВ О.В. Божков - за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

БОБЛЯХ А.Р. Боблях - за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Олександрє Євгенійовичу, побачив. Дякую.

Колеги, хто проти? Хто утримався? Дякую. Рішення прийнято.

Колеги, наступний законопроект - 8217. Теж не ми головні. Я пропоную, ну ми ж знаємо це питання, давайте зараз не втрачати, ми в принципі не будемо втрачати час, тому що ми всі тут союзники. Я просто пропоную, щоб Завітневич і його комітет з цим розібралися. Добре? Тому я пропоную в першому читанні теж 8217. Добре, колеги?

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Так-так. Нормально.

ПОТУРАЄВ М.Р. Нормально?

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Так-так.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, хто за таке рішення? 8217 в першому читанні.

Потураєв - за.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Княжицький - за.

КАБАНОВ О.Є. Кабанов - за.

КРАВЧУК Є.М. Кравчук - за.

ФЕДИНА С.Р. Федина - за.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін - за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

БОГУЦЬКА Є.П. Богуцька - за.

БОЖКОВ О.В. Божков - за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Александр Евгеньевич, увидел. Дякую.

БОБЛЯХ А.Р. Боблях - за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Андрію, почув. Дякую. Зарахували.

Колеги, хто проти?

СКРИПКА Т.В. Скрипка - за.

ПОТУРАЄВ М.Р. О! Тетяно Василівно, привіт. Дякуємо.

СКРИПКА Т.В. У мене зв'язок, тому зарахуйте, будь ласка, попередню вашу позицію. Я підтримую. Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Добре. Дякуємо. Дякуємо дуже за підтримку.

Колеги, хто проти? Хто утримався? Я так розумію, немає. Рішення прийнято.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Микито! Питання в контексті капеланів. А було наше звернення до Завітневича з приводу 7680? Про заборону МПЦ бути капеланами.

ПОТУРАЄВ М.Р. Було. Було.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Окей. Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, у мене є пропозиція. Дуже швидко, бо всі вже поспішають, я розумію це. Але допоможіть мені, будь ласка, сформулювати. У Олександра Сагана там була слухна пропозиція, просто її треба сформулювати коректно. Як ми можемо звернутися... Ну давайте, я скажу, про що я хочу сказати, а ви мене підредагуйте. Я би хотів, щоб ми зараз комітетом звернулися до всіх депутатських фракцій і груп з пропозицією надати представників до складу тимчасової слідчої комісії щодо діяльності релігійних організацій України під час війни. Ну типу такого. У нас вона є, ця ТСК, вона там є, я просто не пам'ятаю її точну назву, колеги. Миколо Леонідовичу, ми зможемо таке зараз проголосувати щоб звернутися від нашого комітету до всіх депутатських..? Там Юлія Клименко, Ростислав Павленко. Ну це ініціатива...

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Можемо, звичайно.

ПОТУРАЄВ М.Р. Ми можемо таке рішення прийняти?

Добре. Колеги, тоді я прошу підтримати, а там вже редакційно секретаріат випише це, як воно. Колеги, я прошу підтримати таке звернення від нашого комітету, щоб ми нарешті цю ТСК сформували. Добре, колеги? Прошу підтримати.

Потураєв - за.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Княжицький - за.

КРАВЧУК Є.М. Кравчук - за.

КАБАНОВ О.Є. Кабанов - за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Олександрє Євгенійовичу, побачив. Дякую.

БОЖКОВ О.В. Божков - за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

СКРИПКА Т.В. Скрипка - за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін - за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Так, колеги, хто проти? Хто утримався? Дякую. Рішення прийнято.

Колеги, давайте, ми ж розуміємо, наскільки це зараз насправді історія така, скажімо, певною мірою формально виглядає, але, тим не менше, давайте затвердимо План законопроектної роботи, щоб зняти з нас цей тягар.

Там нічого такого немає, ми їх вже сто разів затверджували. Якщо буде треба щось довключити, можемо довключити.

Володимире Михайловичу, ти пропонуєш щось довключити? Давай.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Ні, в мене не довключити. В мене питання, там черговий якийсь законопроект щодо зміни до Закону про Український культурний фонд. Я не знаю, чи є доцільність, бо щось, знаєте, по кілька таких проектів розглядаємо на рік. Може, трохи би залишили в спокої Український культурний фонд? Нехай би він працював. Мені здається, що якоїсь потреби законодавчих змін... Я принаймні особисто не бачу.

ПОТУРАЄВ М.Р. Володимире Михайловичу. Дивіться, я навіть зараз не пам'ятаю, про що мова. Я тобі довіряю повністю. Дякую, що ти його побачив.

Давай зараз не викреслювати його, ми ж зможемо завжди викреслити зайве потім, коли більш там детально пройдемося. Давайте зараз, щоб воно просто не висіло в нашому комітеті як невиконана історія, і все. А там потім розберемося. Це нас ні до чого не зобов'язує, ось що я хотів наголосити насправді. Тобто рішення все рівно буде за нами.

Це бюрократія, друзі, давайте виконаємо, давайте відбудемо цей номер.
(Сміх)

Колеги, я прошу підтримати пропозиції комітету до Плану законопроектної роботи на 2023 рік. Будь ласка, хто за?

Потураєв – за.

КАБАНОВ О.Є. Кабанов – за.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Княжицький – за.

КРАВЧУК Є.М. Кравчук – за.

БОГУЦЬКА Є.П. Богуцька – за.

СКРИПКА Т.В. Скрипка – за.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін – за.

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

БОЖКОВ О.В. Божков – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, колеги.

Колеги, хто проти? Хто утримався? Дякую. Рішення прийнято.

Колеги, дуже дякую, ми зробили з вами сьогодні суперкорисну і важливу роботу. Всім дякую за участь в цьому комітеті. Комітет оголошую на цьому закритим.

Ще раз вибачте за запізнення, але воно того вартувало. Правда, Миколо Леонідовичу? Дякую.